

BUDA-PESTA

7 Noemvre st. v.
19 Noemvre st. n.

Va eși duminică.

Redact. : strad'a Havas nr. 1.

Nr. 45.

ANULU XII.
1876.

Pretulu pe unu anu 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$ de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romani'a 2 galbeni

De ce nu prospera la noi educatiunea nationala ?

Nici o sciintia, nici o ramura a literaturii, că șe dăcu asiá, nu e la noi asiá de putinu atinsa, asiá de reu pretiuita cá aceea care ne arata mijlócele si regulile in desvoltarea corpului si a spiritului umanu; si cu tóte aste credu că nu s'ar gasi niminea, care șe nu considere acést'a desvoltare, si mai alesu cea spirituala, cá celu mai pretiosu lucru. Prob'a e că tóte foile, fia politice, fia sciintifice, ce aparu la noi, ceru scoli, propaga zelosu educarea si instruirea poporului; parintii cei avuti, unii tinu guvernante, platescu profesori; altii trimitu pe copíii loru in pensionate private din tíera, si chiar in strainatate; ér cei neavuti i dau in scóle publice; cu unu cuvêntu, toti cautămu si tindemu la cultivarea spiritului. Dar cum, ce felu. cari sunt mijlócele potrivite la ajungerea acestui scopu? puțin se intréba.

E lucru de mirare, că in díarele nóstre politice, ba chiar si in revistele cu cuprinsu sciintificu, se vedu asiá de raru articole si cestiuni pedagogice, pe candu critice personale si poesii din cele *mai* lirice nu lipsescu mai nici-o-data.

Căti profesori si profesóre, căti institutori, căte institutrice si educatrice nu considera pedagogi'a cá o sciintia netrebnica si plicticósa si cu tóte aste ei instruescu si educéza pe

copii! E tristu, că gustulu de a sci a educá si instruí lipsesce la noi-chiar la acei, cari sunt chiamati a-lu posede neaparatu.

In statele civilisate, pe cari credemu că le imităm asiá de bine in civilisatiune, acestu gustu este atātu de respanditu in cătu e in deobste cunoscutu, că nu numai parintii si corpulu didacticu sunt chiamati a face educatiune, dar si ori-ce comerciantu, ori-ce mesteru, ori-ce mestesiugaru, ori-ce functionaru séu amploiatu socotese de datoría, a lucrá intr'unu modu educativu fatia cu inferiorii loru, cautandu in ori-ce momentu a desteptá spiritulu si a formá caracterulu; cu unu cuventu, a-i prepará si a-i asimilá cătu se póte mai multu cu ceea-ce trebue șe poséda, devenindu odata si ei superiori. Fara a merge mai departe, cei-ce au fostu prin strainatate, aduca-si aminte chiar de servitorii din Germania, Francia, Anglia etc., si voru aflá indata efectulu educatiunii.

Amu puté aci șe ne intrebămu, de ce dómnele nóstre romane, de altmintrea bune patriote, preferá a tégui de la o pravalía séu de la unu comerciantu strainu? Nu cum-va de placere cá voescu a cümperá in *limb'a francesă*, séu *germana*? Nu cum-va de vanitate d'a luá acela-si lucru mai scumpu? Séu, in fine, cu idei'a cá magazinulu strainu are marfa mai

solida si mai de gustu de câtu alu unui Romanu séu alu unei Romance? Dar dintr'acele dómne scimu, cà sunt multe cari n'au bani de risipa, si multe érase cari sciu cà aceea-si calitate, fiindu chiar din acea-si fabrica, se afla intr'unu magazinu romanu; totusi preferinti'a pentru magazinulu strainu esista.

Eu credu, cà nici un'a din tóte aste nu este adeverat'a causa a acestei preferintie; adeverat'a causa este cu totul altu-ceva; este caus'a *educatiunii* ce se afla din nenorocirea nóstra, mai multu in magazinulu Francesului séu alu Germanului, negresitu cu multe esceptiuni si printre Romani; acolo este cineva altu-felu servitu, altu-felu tratatu, si nu numai de catra stapanulu, ci chiar de catra inferiorii lui; apoi curatieni'a, simetri'a si armoni'a ce paru óre-cum a dominá, tóte aceste placu omului, esercita a supra lui o putere atractiva, si déca vedemu cà cineva cade sub influinti'a acestei puteri, suntemu nevoiti a-lu inculpá de lips'a de patriotismu séu de cosmopolitu, càci inainte de tóte elu este omu: omulu dupa natur'a sa tinde spre perfectiune, i place si lu-atrage, si acésta perfectiune nu e, si nu póte fi de câtu unu resultatu alu educatiunii.

Totu asiá se póte dice si in multe alte privintie, de esemplu in ceea-ce privesce educatiunea copiiloru. Acésta este incredintiata fara esceptiune in manile guvernanteloru straine. Cine e de vina dara, déca strainulu este la noi pretutindeni si mai in tóte preferitu? Si nu suntemu noi adesea pacaliti in acésta preferinti'a? La noi educatiunea straina a devenitu mai multu de câtu abusu.

Déca e vorb'a, cá sè dàmú strainului superioritatea pentru causa de educatiune, este intrebare inse: ori-ce strainu séu straina, ce vinu la noi, posedu ei educatiune? Déca o si posede, se unesce óre acea educatiune cu aceea ce dorimu noi a dá copiiloru nostri? Càci aci este cestiune de convinctiuni religiose, de moralitate, de iubire filiala, de sentimente nationale, de formarea caracterului etc. etc., sunt o multime de principie si cerintie strinsu legate cu scopulu educatiunii nóstre, insusiri ce unu educatoru strainu nu póte sè ni le dea, càci nu le are pentru noi, ci pentru dinsulu; déca pretindemu acést'a, ei ne voru dá ce e alu loru, ne voru croí o haina dupa tali'a loru, care ne va aratá ori-cui cà nu este a nóstra.

Dar ni s'ar dice: ce e de facutu, déca nu avemu guvernante romane? La o asemenea intrebare amu puté intreba si noi: dar candu

vomu avé? — Nu avemu aci la noi pensionate da fete, cari esista d'acum 20 si chiar 30 de ani? si de ce n'au produsu guvernante? Nu au produsu fiindu-cà, cá straine, ele n'au avutu nici nu potu avé nici odata in vedere interesulu si trebuintiele tierii, ci unu interesu cu totul materialu si personalu.

D'ací resulta dar, cà ori-ce natiune si-are propri'a sa educatiune. La noi inse s'a lucratu fórte putínu in acésta privintia, si putemu dice chiar mai nimicu. Sè ne intrebàmú: câte carti pedagogice avemu? Câte foi séu câte scrieri curatu pedagogice iesu pe anu? — Tóte aceste sunt niste probleme pentru víitoru. Din nenorocire inse, acelu punctu alu timpului, in care Pedagogi'a va incepe si la noi a se cultivá si desvoltá cá o sciintia deosebita, devenindu unu campu de exploatare comuna celu putínu alu corpului didacticu, acelu punctu pare a fi in departare; càci in presinte nu vedemu nici unu semnu de emulatiune, care ar face a se desteptá si in noi gustulu pentru acésta activitate spirituala. Câtu despre réu'a directiune ce continua a urmá educatiunea nóstra, acésta a pututu sè observe ori-cine, si chiar fara sè esista la noi unu *Rousseau*, care sè o condamne la mórte, — séu unu *Fichte*, care sè manifeste prin patriotice **discursuri** adanc'a sa mahnire pentru decatinti'a educatiunii nóstre nationale. Dea D-dieu cá odata cu reformele multu dorite in invetiamentulu nostru publicu, — sè se nasca si epoc'a in istori'a literaturii nóstre pedagogice!

Bucuresci.

Maria I. Casabianu.

In a mele suferintie . . .

In a mele suferintie
Eu adese am gânditu,
Cumca pentr'acele tóte
Cauta sè fíu resplatitu.

Si speranti'a mea cea dulce
Éta s'a realizatu :
Am resplat'a cea mai scumpa
Angerulu celu mai curatu!

Nu e nime . . .

Nu e nime asiá buna,
Cá si scump'a mea;
Nu sci nime sè iubésca,
Cum iubesce ea.

Nici nu este nime 'n lume,
Sè se fi simtitu

Asiá multiamitu cá mine,
Asiá fericitu!

Iosifu Vulcanu.

—*—*—

Beizadea Tudurelu din Moldova.

— Tradițiune. —

(Urmasre si fine.)

Nu unulu din voinicii adoratori trecea pe la curti cautandu la ferestua' a loru si nu o domnitia vediendu-lu, se intrebá:

— Ce voinicu e acest'a, cu ochi negrii cá mur'a!? Ce voinicu pe calu murgu asiá cretiu?

Si neputendu a-si predominá amorulu, se grabiá in gradina, unde fu rapita de adoratoriulu ei, nemultiamitu fiindu cu dinsulu tat'a domnitii.

Parintii juniloru intreviniau cá mijlocitori pacinici, dicendu unulu la altulu: „Tinerii facu vrajbile, noi betranii pacile.“ Si in iritarea momentane scapandu de regula unuia din parintii ingrigiti unu cuventu nu la locu, se incaierau la lupta, sfersindu-se cu mórtea unuia din dinsii, ce nu unulu presimtia din ei, adressandu-si la inceputu:

— Oh! acum ti-ai datu peste hacu! Niste fapte incurcate, ori niste pecate multe, ori niste dile sfirsite!

— Audindu de primirea festiva a óspetiloru, incepura si mai saracii de a amblá pe la curti, unde i primiau mai multe septemani si parasindu curtea li dedea domnulu curtii „câti-va galbeni pe mana.“

In curtea beizadei Tudurelu banchetuiu si se veseliau óspetii din di in di, si beizadea Tudurelu visitá pe ori care cunoscutu alu seu si cutierá tiér'a, cáci pe toti boerii si voinicii voiá sè-i traga in partea sa, de óra-ce gatiá mijloculu de a reluá tronulu Moldovei.

Avuti'a lui cea mare inse se imputiná, si Turculu din Constantinopolea aruncá unu nou biru greu, peste tiéra, si ea avea sè aléga ori sè platésca cu buna voia, séu intra Turculu cu putere cá requisitoru in tiéra.

Si Voda Moldovei avendu propusu de pre-tendentia a beizadei la tronul, intreí birulu beizadei, si beizadea Tudurelu nu-lu putea plati, afara de a se restringe in trebuintiele sale numai la cele mai mari, séu de a merge la sultanulu si a-i spune tóta starea-i trista.

Beizadea gasi mijloculu din urma de celu mai bunu, cáci gandiá a se apropiá cu unu pasiu mai multu spre tint'a dorintieloru si astep-tariloru sale.

Mari pregatiri se faceau de caletoria. Si

cu unu alaiu numerosu de voinici calari pe murgi sprinteni, inarmati cu buzdugane pe la siele si cu iatagane pe la brâne si cu coifu pe capu s'a pornitu beizadea Tudurelu la Tiarigradu, trecendu multe déluri si colnice, multe plaiuri si potice, multe vâli si riurele, si multi codrii, mergea, mari, mergea pe carâri perdute, pana ce ajunse in Tiarigradu.

Intrá la sultanulu, carele lu-primi cu óresi-care bunavointia, ce i dedú curagiu, si se adressá catra sultanulu:

— Innaltiate imperate,
Judeca-me cu dreptate!
C'avui herghelii de cai,
Si cu birulu le mancai;
Avui ciredi mari de boi,
Turme multe, mari, de oi;
Avui averi si glotasi,
Si ladi mari de galbenasi
Pungi de irmilici,
Si avui voinici,
Holde mari si vfi,
Multimi de mosii,
Birulu mi le-a jefuitu,
Si cumplitu m'a saracitu!

Sultanulu lu-ascultá cu luare a minte, se sculá de pe tronul, cautá prin urice, si i dete unu revasiu la mana, dicendu-i:

— Beizade, cu acest'a intórce-te in tiér'a ta, câte dile vei mai traí, nimene nu te va jefuí!

Ér in curtea mare din Odriu alu beizadei Tudurelu multe s'au schimbatu, de candu s'au dusu beizadea la Tiarigradu.

Frumuseti'a tinerei domnitie Ilinutia atragea multimi de voinici din tóte partile. Abiá esira unii din pórt'a curtii, intrara altii. Bancheturi peste bancheturi, jocuri peste jocuri, si tiner'a domnitia erá centrulu admiratiunii si lupteloru de arme ale adoratoriloru, aflandu nu unulu pentru femei'a ast'a sfersitulu vietii sale.

Mum'a ei nu se declará nici pentru unulu, si toti voinicii rivalisau cu atátu mai multu. Domniti'a Ilinutia nu simpatisá nici pentru unulu; erá egala catra toti voinicii.

Dar chiar atunci sosi unu tineru voinicu de paharnicu din curtea lui Voda la curtea beizadei, care de candu a auditu de frumuseti'a tinerei domnitie, nu mai gasiá pace la curtea Domnésca, o nelinisce perpetua lu-alungá dintr'unu locu in altulu, idealulu ce i se ivi, i parea neajunsu, si fara de dinsulu elu nu mai gandiá a traí.

Tinerelulu voinicu de paharnicu, Calapodu, erá numai din familia boerésca, si a nume din boeri'a mijlocia si nici chiar din cea

innalta. O domnita, o princessa si elu unu boerelu, ajunsu d'abiá la starea din urma a rangurilor curtii domnesci, nici decátu nu se puteau potriví la olalta. Domniti'a erá din starea imuna, egala si supusa numai lui voda, si privita cá isvorinda din famili'a lui voda.

Si totusi elu nu incetá d'a plecá la curtea ei din Odriu, numai chipulu sè-lu véda, si pentru dinsulu, sermanulu, crá destulu atát'a.

Dar domniti'a Ilinutia pareá de unu timpu incóce a esi din nepasarea sa. Simtiemintele si meditatiunea ei se indreptara catra o fiintia necunoscuta. Numai in aceea aflá fericirea sa. Aceea i pareá din ce in ce mai cunoscuta; pareá a o cunosce de multu.

Pe scurtu, ea vediù in tinerulu paharnicu Calapodu, realizandu-se tóte visurile sale despre unu idealu frumosu; intocmai, precum vediù si dinsulu realizatu printr'ins'a tóte fantasiile sale.

Cá ori care strainu, asiá si tinerulu paharnicu fu bine primitu; fia-care i aretá stim'a ce dovediá catra ori cine viniá in curte. Numai domniti'a Ilinutia nu erá egala cá de regula.

O viétia nóua i pareá deschisa, si acésta viétia nóua i fu inspirata prin amorulu ce i-a stèrnitu tinerulu Calapodu. Ea desconsiderà de multu abisulu ce se aflá între ei, starea lui sociala inferióra, si fantasi'a ei si-creà unu podu, pe care se putea apropiá de obiectulu iubirii sale.

Si candu óspele voinicu, conformu datinei, se dusc in gradina la preambulare, domniti'a Ilinutia se cobori si ea pe scarile curtii cu multe róbe ale ei.

Ea se preamblá prin frumósele straturi ale gradinei, facèndu-si strutiuri de flori, candu

S'audi o melodía,
Ce suná a duiosia
Unu cantecu duiosu,
Atátu de frumosu,
Unu glasu de cobuzu,
Dulce la audiu,

Incátu muntii resunau,
Arborii se elatinau,
Frundiele se totu sioptea,
Florile se desmierdá.

Si-acea dulce melodía,
Acusi cantá pribegía,
Acù ntoná pe domnia...

Si éta, cà amendoii iubittii se zarescu. Si éta cà totu se apropia... Si éta cà de odata dintre arbori resare voiniculu paharnicu, Calapodu.

Se aflau amendoii langa realitatea lor. Ce gânduri, ce simtieminte la ambii, din asiá

diferite stári si straini unulu altuia pana acù de totu, ér acuma imprieteniti pentru tóta viétii'a lor.

Amendoii unu gându si o simtire, ce de la o extremitate curse pana in cealalta, si pareau a fi satisfacuti. si se intorcea de a puternicii cealalta extremitate, o continua reluare si reprimutare si reschimbare, pana ce devenira unulu, nedespartitu de sine-si.

Si domniti'a Ilinutia, intindiendu voiniculu man'a i dalba, i-a disu :

— Mare ventu a mai batutu,
Unu ventu ne mai cunoscutu,
Cumca la noi ai vinitu
Toemai candu nici n'am gânditu;
Na-ti unu strutiurioru de flori,
Sè-ti fia de serbatori!

Si ambii se imbratisiara cu caldur'a unui doru invapaiatu.

— Dar nu surióra, — dise paharniculu Calapodu. Fericirea nu o vomu gustá!

Uita-te in susu la sóre,
Sè vedi ce nouu resare;
Uita-te 'ncolo, privesce,
Ce nouu negru ni sosescé:
Acel'a-i unu sange reu,
Trupulu lui par cà-i de smeu,
Stà calare pe unu leu;
Eu, draga, lu-cunoscú bine,
Elu m'a rupe de la tine.
Deci me ducu in vèrfu de munte,
Si acolo m'oiu ascunde.
Intr'o silha verde,
Si-acolo m'oiu perde.

Domniti'a Ilinutia i response :

— Fà-te, ce-ai voi,
Totu alu meu vei fi,
Totu nu tí-oiu dà pace,
Cà si eu m'oiu face,
Unu micu ciobanasiu,
Din flueru doinasiu,
Si mi-oiu totu cautá,
Pana ce-oiu aflá
Mladitia de socu,
Ce canta cu focu;
Si mi te-oiu aflá,
Si mi te-oiu taiá.
Flueru mi-voiu formá,
Fluerasiu de socu,
Cu rostulu de focu,
Cu gauri de zeie,
Sè cante de gele
Inimiorii mele...

Si vei fi alu meu, nu alu alteia!...

Si dupa aceste cuvinte domniti'a pareá adumbrita de o fericire suprapamentésca.

Apoi intrara in camerele curtii. Urmara bancheturi si veselii, si voinicii lui Calapodu paharniculu petreceau mai multe septemani in

veselii, si in urma se despartira de curtesanii si beizadés'a si domniti'a, si plecara innapoi spre curtea lui voda.

Trista despartire erá acést'a pentru ambii inamorati. Dar speranti'a in viitoriu li insuflá incredere.

Inse pe candu voinicii si paharniculu Calapodu nici n'au sositu inca la curtea domnesca, vini din Tiarigradu beizadea Tudurelu. Anim'a lui erá sagetata de unu cugetu neimpaciuitu, care i spunea, cá famili'a sa a patitu unu ce reu.

Si éta abia intrá in curte, vini unu solu de la voda, cá beizadea se plece in curendu la resiedintia, la divanu, unde se tine judecata mare a supra lui Calapodu, voiniculu de paharnicu, carele a comisu crim'a, cá a traitu in iubire cu domniti'a Ilinutia.

Acést'a crima erá un'a din cele mai mari ce pe timpulu acel'a in Moldova se osendiá cu ardere in cuptoriu cu focu, si numai la multe precumpeniri de cercustári usioratórie se osendiá la simplulu spendiuratu.

Si tóta curtea beizadésca se pornise spre Sucéva, la orasiulu lui voda si alu divanului.

Voiniculu de paharnicu abia ajunsese in Sucéva la „curtile lui Isae a lui Gaina“, fu prinsu de armasiulu mare alu curtii, si lu-duse cu multi argati si sutasi la curte, unde lu-inchisera, si dupa sosirea beizadei Tudurelu lu-dusera la divanu, unde stá la svatu voda cu boerii.

Voda intrebá pe paharniculu :

-- Calapode, gugiumanulu acest'a din capulu teu, sémena sè fia alu nostru ?

Ér Calapodu respunse :

— Sémena, Mari'a Ta, cá mi l'a datu domniti'a Ilinutia.

— Calapode! Acestu anelu cu diamantu si cu petre de smaragdu, ce-lu porti pe degetulu teu, sémena sè fia alu nostru !

— Sémena, -- respunse voiniculu de Calapodu, -- cáci mi l'a datu domniti'a Ilinutia, sè fíu alu ei.

De iubitu, cá ne-amu iubitu ;

De pecate ne-amu feritu !

Voiniculu fu scosu afara, unde au inceputu sfasnicii a-lu cercetá si judecá. Dar voiniculu de paharnicu nu respundea nimica. Unii diceau sè-lu ierte, altii sè-lu pérda si sè-lu arda in cuptoriu cu focu. Judecat'a s'a curmatu, a remasu la spendiuratu.

Si a dóu'a di fu trasu paharniculu la osinda. Si candu stá si erá sè-lu pérda, se rugá pa-

harniculu sè-lu ierte a-si cantá cantecculu si sè-lu aduca cohuzulu.

Cobuzulu fu adusu si elu incepù a cantá, vâile de resunau, frundiele de se clatinau. Toti boerii lacrimau, de la anima oftau si cucónele hohotiau.

Ér domniti'a Ilinutia se aretà la feréstá, rumena cá si calina, pe obradi cu paiora, si cum stá ea si se uitá si de la anima oftá, a dísu catra voda :

— Acestu omu, ce-i de peritu,

Fía-mi mie daruitu ;

Cáci ah ! eu mi l'am gasitu,

Si pré multu mi l'am iubitu !

Atunci díse voda :

— Déca tu ti-l'ai iubitu,

Fía-ti tie daruitu !

Beizadea Tudurelu iertá ficei sale si tóta inimicéti'a lui catra voda a trecutu ; dintr'unu pretendinte neimpacatu, se factu celu mai devotu supusu alu Mariei Sale, celu mai ascultatoriu alu dinastiei.

Dar boerii se mirau. Cautá unulu la altulu si clatinau din capu.

Ér poporulu strigá cu glasu mare :

— Voda sè traiésca !

Si cei doi iubiti, par' cá s'au nascutu unulu pentru altulu, erau intruniti pentru totu-de-una.

D. OL.

VULTURII BOSFORULUI.

— Romanu de RAOULU NAVERY. —

(Urmare.)

„Aurulu Sultanului nu te încerca, tu refusi rangulu unei odolisce chiar si preferite ; primí-ai domnirea peste tóte ?

— Scíu eu óre, cátu ar tiné acést'a domnire ? — respunse Sobeiha cu o miscare de umeri, ce valorá despretiulu surisului ei... Déca ostasii ti-dau pentru cuceririle tale numele de Fatyh, femeile aru trebú sè te numésca Aial'a, Infidelulu !

— Face-ti-voiu dara locu intre acele, cari dau princi imperiului ?

— Nu te aflá, Naltime, mai tare vatematu prin sinceritatea-mi, decátu prin orgoliulu meu : eu scíu cátu valorédia cea mai ardienta pasiune a ta... Aduci-ti aminte, nobile Sultane, cá ai iubitu pe Irina, pe frumós'a Syriana crestina, facuta captiva cu ocaziunea luarii Constantinopolei?... Virtutea ei te adstrinse sè o admiri, si de si iritatu de o resistintia, de care pan'acolea nu dadusesi, totusi te invoisi, superbe leule ! a te târaí si a geme mai multu decátu siese luni la pitiórele ei... Intr'o di janisarii tei se plangeau... poporulu te acúsá, cá uiti langa vergur'a crestina de urmarirea cuceririloru tale... Tu te temeai de o revolta a armatei, cáci se respandise dejá scirea, cá ze-

lulu teu pentru islamulu a slabitu si-cà cultulu Irinei te-a facutu pré blandu facia de sectatorii lui Cristu., Atunci conchiamasi cohorte a celoru cincispre-diece sute de janisari ai tei innaintea palatului teu si tu aparusi langa tine cu o femeie invelita in veluri lungi. . . . Acestu velu lu-rapisi tu insu-ti de pe fruntea tinerei fete, a carei frumsetia erà atâtu de mare, încâtu poporatiunea, azabii sí janisarii erupsera intr'unu strigatu lungu de admiratiune.

„— Nici odata, dîsesi tu multimei, nici odata Allah n'a creatu femeia mai perfectă si mai dêmna de a fi iubita; inse voi suspiciunati pe Mahometu, cà-si lasa sabi'a sè se ruginedie si zelulu pentru profetulu sè se recésca fiindu incatusiatu prin acésta huri pamentésca. . . . Invetiati a cunósce pe acestu Mahometu, pe care lu-acusati. . . .“

Tu dadusi unu semnu unui siausu si capulu Irinei cadiu sangerandu la pitiórele tale. . . .

Pe Mahometu lu prinse gróza la acést'a aducere a-minte.

— Adeveratu e? intrebà Sobeih'a.

— Adeveratu! respunse tiranulu; inse, continuà dînsulu animandu-se, m'am schimbatu de totu, in giurulu meu tóte s'au maritu. . . . Tu vorbesci de uitare, de obosire! Póte óre obosé'la si rea-petrecerea sè existe in apropiarea ta?.. Irin'a nu erà decâtu frumósă. . . . tu, unesci frumsetiei tale tóte donurile spiritului, tóte perfectiunile artiloru. In improvidieri c.á Mirhi, poesiile tale intrecu pe ale lui Ferducy, armoniosului persanu; déca asiu uită de graciele tale, talentele ce posiedi intr'unu gradu de nimene ajunsu, mar' remená totu-de-un'a la tine. . . .

— Mai nainte, reprise Sobeih'a seriosu, vorbisi de-a-mi insemná loculu între acele femei a tale, a caroru nascere li-redica inca farmeculu. . . . Voisi tu a dice, cà eu voiu veni dupa fiic'a lui Suleiman-bey, sor'a lui Pir-Achmedu; dupa jun'a Dorí'a, care fú pentru tine pemnulu unei cuceriri indoite: séu dupa Sitti, fiic'a princifului Sulcaderu?

— Tu vei fi cea d'antâia. . . .

— Bu nu inca, pentru cà mai pe susu de aceste stau Sultanele: ered'a de Phanzas, ceea a lui Dimitrie, frate alu lui Constantinu, pe care o luasi de socia pe ruinele Byzantiului, precum si veduv'a lui Alex'a Comnenu, unchinlu imperatului de pe urma alu Trape-suntei. . . .

Fia! dise Mahometu, eu te voiu considerá asemene loru.

— Tu nu mi-ai dá prin acést'a mai multu, decâtu ce datoiesci nascerii mele, càci tatalu meu erà unu principe grecu din Archipelu.

— Esti dara in fine satisfacuta?

— Indata voiu vedé. Obstinatiunea, ce o areti este, póte efectulu unui entusiasmu trecétoriu; mai tardiu tu me vei aruncá cu atâtu mai departe, cu câtu m'ai aredicatu astadi mai susu. . . . Atunci vei ordoná sè fiu cosuta intr'unu sacu si aruncata pe fundulu Bosforului, de nu-mi vei rezervá sórtea inca si mai cruda, de care avú parte Mar'a, fi'a voivodului din Transilvani'a. . . . Amuratu alu II-le o preferi totororu consocieloró de sale; dar candu suisi tu pe tronu, ordina-si, cá copilasiulu ei micu sè se innece in scaldă, ér pe Mar'a o aruncasi préda lui Ishak, unui sclavu de serailu.

— Ah! eschiamà Mahometu, tu nu-mi aduci a minte decâtu scene de omóru si gróza!

— Dar afla-se altele in memori'a ta, sultane?

In ór'a candu tu mi oferesci o prinsóre aurite, n'am eu óre cauza a me nelinistí de pórt'a, prin care potu sè esu. . . . Tu ti incretiesci sprincenele, budiele tale rosie devinu sangeróse, mania stralucesce in cautatur'a ta; tu, carui-a toti barbatii i-vorbescu din genunchi, tu nu poti precepe indresnéti'a mea. . . . Cemi pasa de mani'a, de ur'a ta! Eu ti-voin bravá amenintariile, precum ti-mesuru dragostea. . . . Se dice, cà tu esti tiranu cu facia omenésca. Mie mi-place a me jocá cu unu tigrú, candu stau aprópe sè fiu mancatu de elu.

Inse Sobeih'a erà pré frumósă in revolt'a sa, decâtu sè póta Mahometu cugetá a o pedepsi pentru vórbete ei indresnetie.

Din contr'a, dînsulu affá placere in sustinerea acestei lupte, a cástigá pasiu dupa pasiu, câte unu pucinu de terenu, ce-i cedá cantaréti'a la fia-care satisfacere data superbiei sale. Pana la acésta óra dînsulu n'a datu decâtu de sclavi si, déca fi'a lui Erizzio cadiuse la pitiórele sale sfasiata de lovituri de pumnalu, nu man'a lui i-a fostu facutu aceste rane.

— Nimicu nu me póte seduce, reprinse Sobeih'a, decâtu ide'a de a guverná pe domnulu lumei. Nimica!

— Ià dara sceptrulu meu in manile tale copilaresci! strigà Mahometu, si mi di acelu cuventu, care-lu asteptu cu impaciintia si floru; „Me invoiescu a fi socí'a ta“. . . .

— Nu-ti voiu mai pune decâtu o singura conditiune; tu m'ai asiguratú in pivinti'a gradului de iubire, care-lu simtiesci facia de sociele tale, eu totusi me temu de puterea celei-ce a pasitu mai pe urma preste pragulu haremului.

— Anna Comnena?

— Da, respunse Sobeih'a tresarindu; se dice, cà e fórté frumósă!

— Mi-trebuí o parte din jafulu Trape-suntei, eu mi-o alesi pe acést'a. . . .

— Sacrificá-mi-o ai mie?

— Bucurosu. . . . La unu semnu de la tine, unu siausu ti-va aduce capulu ei. . . .

— Totu sange si éra sange! dise Sobeih'a. . . . Te insieli de-altmintre, sultane, eu nu voiescu sè móra: voiescu numai cá sè o vedu injosita, sclava, sclava sumisa ordonatiuniloru mele. . . .

— Vei fi servita inca intr'acésta séra, eu me ducu a da numai decâtu ordinatiuni spre a sè face destulu dorintieloru tale, ce mi-ai esprimatú.

Mahometu parasi sal'a lasandu pe Sobeih'a intr'insa. De abié disparu dînsulu, tiner'a féta si apucà despre o tabla o foia de pergamentu, scrise rapede câte va orduri, scóse din sinu-si o a-dou'a epistolă, le legà ambele cu unu gaetanu de metasă, le sigilă cu anelulu seu si ascunse acésta corespondintia in spelc'a sa.

— E bine, i-dise reintrandu sultanulu, fi'a lui Davidu Comnenu e mai tare dejosita, decâtu ai potutu sè sperí.

— Innaltimea Ta mi-o predà dara?

— Acum o dădui de socia Séganos-beyului.

Cantaréti'a scóse unu strigatu. . . . Planulu, pe care dîns'a l'a urmaritu cu atâta paciintia si desteritate, de-odata reesi reu; nu-i mai remase nimicu de a acceptá in acestu palatu, unde in locu de a servi nefericitei Anne, dîns'a o impinse intr'unu abisu si mai mare de reuri.

Inse tiner'a fêta se reculése iute, si-apucà velulu si se infasiurà in elu.

— Tu te duci? întrebà Sultanulu; voiesci sè te duci?

Voiu veni mane, respunse Sobeih'a.

— Tu nu vei reveni! dise Mahometu. Cine scie, n'ai voitu tu pôte sè-ti bati jocu de nebuni'a mea? De unde vini? Cine esti? Eu sciu . . . Déca te-asii lasà sè pleci, ceva mi-spune, cà nu te asii mai revedé.

— Voiu sè me ducu, — repetà Sobeih'a. Uita innaltimea ta, cà eu sum inca libera? Noi n'am schimbatu inca juraminte . . . Tu inca nu ti ai dechiaratu vointi'a de a me face sooi'a ta, inainte de martori; eu potu sè parasescu serailulu si eu lu-voiu parasii spre a reveni in dinsulu, déca tu esti acelu barbatu, princiulu si sultanu, care mi-asternù numai mai iute imperiulu seu la pitióre . . .

Imperati'a mea, eu insu-mi, tôte sunt a tale; inse, candu eu posedu dejà cutare tesauru, nu voiescu a riscà perderea lui . . .

Sobeih'a grabi spre porti.

Intr'acelu momentu Mahometu duse la gura si o fisca de auru si indata intrara dâce-dieci de eunuci in sala.

Tiner'a fêta cerù in daru gratia si si-reculése tôte puterile spre a-si puté deschide calea printre ei; dins'a nu putù scapà dintr'acestu cercu vietuitoriu si si-simti incurendu manele legate cu unu brâu de metasa. Intre aceste cele dâce epistole ascunse in sinulu ei cadiura la pamentu si Mahometu ordonà, ca acele sè i se presentedie.

Sobeih'a se simti perduta.

— Remanu! — dise dins'a, — remanu! numai redà-mi stapane, acele epistole si-apoi fă-me sclav'a ta.

Terôrea tinerei fete deschisera ochii lui Mahometu a supra importantiei corespondintiei acesteia; rupse sigilulu si ceti.

Un'a dintre epistole erà adresata imperatesei Ilene de Sara, lele-sa. Acést'a i vorbià in dinsa despre petrecerea ei in Yénesiru si-i prediceà, cà dins'a va veni in timpu scurtu la ea in Turco nani'a; celalaltu papiru, scrisu cu de grab'a de Panagi'a, enará imperatesei, cà stratagem'a ei a reesitu, si cà dins'a i-va readuce in bratie pe princés'a Anna.

Dupa-ce terminà cetirea celoru dâce epistole, Mahometu privi rece la Panagi'a, dadù unu ordinu capului eunuciloru albi si facu unu semnu de obosire siura.

Sclavii parasira sal'a ducându cu sine pe tiner'a fêta.

Dâce ôre dup'acea, Mahometu alu II, incotitu pe terasa, privi la marea albastra si fara cretiele . . . De odata aparù unu sclavu, cumpeni unu sacu de pele pe d'a supra apei, apoi lu-aruncà in Bosforu.

IX.

L u n t r e a.

Pe acelu momentu, candu sarcin'a aruncata de eunucu cadiu in mare, Gurganu, credintiosu cuventulu seu, crucià pe dinaintea palatului Balkerneloru. De odata cu sgomotulu produsu prin miscarea undeloru i se parù, cà aude unu strigatu de desperatiune.

Fiindu-i spiritulu plinu de suvenirulu teribilu alu drameloru, alu caroru teatru erà serailulu; dinsulu

ghici instinctivu, cà o crima nòua se comise; i plesni prin minte, cà pôte Panagi'a este victim'a, si, aruncandu veslele in fundulu luntrei, se acufundà resolutu.

Dupa ôresi-care ostenéla si intaritare aflà ce cercase si sustienendu cu o mana saculu de pele, ér cu cealalta innotandu cu taria, ajunse la luntre-si, se sui in ea, depuse pe fundulu ei sarcin'a sustienuta de dinsulu si dadù o impinsatura puternica luntrei; apoi, smulgându-si din brâu pumnalulu spintecà saculu. Atunci aplecandu-se spre elu curiosu si turburatu, recunoscù cu neesprimabila ansietate faci'a fara de viétia a celei-a, carei elu i datoría viétia.

Unu urletu de durere erupse din peptulu negrului; inse, ori câtu de mare i erà ansietatea, greutătile cercustàrilor totusi nu-i permiteau de a-se predà aceleia.

Salvarea facuta de dinsulu putù fi observata, elu persecutatu, prinsu, ér acést'a fiintia galfada de la pitiórele lui, care se parea a fi mórta, d'ar in care pôte nu s'a stinsu si ultim'a schinteie de viétia, rapita de la elu.

Gurganu redicà corpulu mortu, lu-asedià pe o gramada de vestminte calde, si padindu miscamintele vaselor din portu, facù primele încercări de reinviare. Dinsulu fu de multe-ori nevoitu a le intrerumpe si a vèslà cà sè pôta ajunge marea lata; celu mai micu sgomotu lu-sparià.

Spre celu mai mare norocu incepù a innoptà, intunereculu favorisà fugéi lui. Ocupatu de o parte sè reanime pe Panagi'a, de alta parte sè o rapésca calàiloru ei, produse unu miraculu duplu, càci i se parea, cà printre budiele reci ale tinerei fete se stracurà o suflare slaba, cà si a unui copilasiu. In acel'a-si timpu dinsulu câstigà la terenu si luntrea lui alunecà printre trup'a de nài, ce acoperiau pe acést'a ôra Bosforulu, cà o sagéta.

De odata tresari Gurganu. Luntrea sa se urmarià nu numai de vase de placere si de cele cu negociu, ci i se parù cà recunósce uniform'a soldatiloru marinari ai lui Mahometu alu II-le. Turcomanulu negru se vervà.

De aci incolo Gurganu lasà pe fundulu luntrei tiner'a fêta despr- a carei aperse erà vórb'a, si, siendiundu pe banc'a sa se puse a vèslà cu putere incordata de amenintiarea pericolului. In locu de a fugi de vasele din apropiare, tactic'a lui Gurganu fu de a se apropià de ele si de a se confundà cu ele, cà sè pierdia urma dinaintea celoru ce-lu persecutau. Inse ori câtu de robuste erau bratiile negrului, dinsele nu puteau luptà in contra celoru diece marinari. Soldatii se apropiau; Gurganu prevedea momentulu, candu voru sè-lu ajunga si se dispuse a luptà in contr'a loru. Dinsulu precugetà inse, cà nici lasandu-si viétia in acést'a lupta nu va puté scapà pe binefacatori'a sa si cà astutimea lu-va servi mai bine decâtu forti'a.

Deci observandu o luntre, ce semenà aprópe cu a lui, in care nu se aflà decâtu unu singuru pescariu, si alaturà luntrea si dise pescariului cu vóce nadusiata si rapede:

— Voiesci a-ti câstigà o suta de galbeni?

— Te voiu binecuventà, déca mi-vei da ocaziune la acést'a; famili'a mea e seraca.

— Luntrea mea se urmaresce, continuà Gurganu; eu scapu o muiere de persecutiunea unui domn avutu; dà-mi luntrea ta, treci intr'a mea si fa-

ciarese că te temi a te vedé ajunsu de cei diece mari-nari, a caroru veste facù sè spumege ap'a innapoi'a nóstra . . . Intielesu-mai?

— Intielesu si primescu.

Intr'o secunda Panagi'a fu puse pe fundulu lun-trei de pescaritu; Gurganu si-aruncà vestmentulu de metasa pe umerii omului seracu, i dadù sum'a promisa, apoi dandu-i ultim'a invetiatura, remase in pace pe latulu marii, pana ce pescariulu indreptà pe soldatii lui Mahomet pe urma falsa.

Doue ore mai tardiu, Gurganu, tienendu pe Panagia in bratie se apropià de malu si se indreptà spre o casa mica, cunoscuta in giuru sub numele de cas'a dela cei, „Trei Palmieri.“

Negrulu scóse o chieia din surtuculu seu, deschise pórt'a, aprinse rapede o lampa si depuse pe Panagi'a pe unu divanu. Tiner'a féta inca nu-si veni in ori. Dar degetele ei se miscáu usioru si genele ochiloru se pareau a fi gat'a sè se deschidia. Negrulu, aplecatu spre ea cu atentiune si grigia nemarginita, i-udà templele cu parfumuri, i-frecà micutiile mani galbene, i-incaldià cu suflarea sa propria pitiórele inghiatiatiate si incercà a face sè tréca in acestu corpu fragedu puterea fintiei sale robuste.

In fine o oftare redicà peptulu Panagiei; ea se redicà si privi in giuru de sine, far' de a-si redobendí indata luciditatea cugetarii sale.

— Unde sum? intrebà dins'a.

— Scéi tu bine, response selavulu ingenuchiatu in apropiarea culcusiului fetei tenere, in acea casa misteriosa, ce ai cumperatu, si unde voiai sè astepti famili'a imperatului Davidu dupa-ce El-Scheriff o va fi rapitu din esiliu.

— Aducu-mi a mente! aducu-mi a mente! eschiamà Panagi'a cu desperatiune.

Apoi adause cu espresiunea unei banuiele ardietórie:

— Ah! pentru-ce m'ai mentuitu?

— Pentru-ce? dar pentru-cá sè-ti platescu dator'fa de recunoscentia, pentru-cá sè te ajutu in propusulu teu . . . pentru de a ne impartí in succesu.

— Tu nu scéi nimicu, dintr'acele ce s'au intemplat, Gurganu . . .

— O crima, pentru-cá eu te-am scosu de pe fundulu Bosforului.

— Mai multu decâtu acést'a, response Panagi'a; crim'a acésta nu me atinge numai pe mine, nefericirea inse lovesce pe Ann'a Comnena!

— D'apoi, tu o uresci? intrebà Gurganu.

— Totusi am fostu apromisu cá o voiu scapà.

— Si vei duce-o . . .

— O voiu duce-o sub cortulu lui El-Scheriff.

— Panagia! Panagia! erà sè platesci acestu sacrificiu cu viéti'a ta.

— Dar ce-mi pasa! Devotamentulu e legea cea mare a animei . . . Tu n'ai dreptulu de a fi suprinsu vedindu pe altii cum riscadia totu pentru ce iubescu, de óre-ce tu chiar acum mi scapasi viéti'a . . .

— Nu este nici unu mijlocu de a face sè reéasa proiectele tale?

— Nici unulu, — response Panagia cu descuragiu.

— Panagia, — response negrulu, — nu te dá desperatiunii . . . Nu póte sè fia totu perdutu, de óre-ce eu sum aci si tu respiri . . .

— Ba totu e perdutu, Gurganu . . . Eu price-

peam durerea lui El-Scheriff de la luarea Trapesuntei si perderea Annei Comnene, si aflandu in amorulu meu despretiuitu puterea de a realisà lucruri eroice, dísei intr'o di fiului Sarei: Pana-ce va sculá tata-teu Persia in favorulu lui Davidu, tu pléca spre Adrinopolea, parveni in Serea si pregatesce fug'a familiei imperatesei; vei scéi mai tardiu, unde ti-va trebui sè o conduci . . .

Sunt câte-va dile, de candu unu tramisu fu in-sarcinatu prin mine a duce princíului o epistola, in care i insemnu cas'a de la cei „Trei Palmieri“ de locu unde vomu conveni cu totii . . . elu aducéndu famili'a esilata, eu conducéndu pe Anna Comnena in bratiile mamei sale, a Ilenei . . . Ti-am ascunsu pan'acum, de ce mijlocu voiám sè me servescu . . . Calculám, cá Mahometu se va perde in cursele mele si me va rugá, sè remanu in serailulu seu; atunci, profitandu de ór'a nebuniei lui, i voiu rapí pe Anna sub pretestulu de a face din ea sclav'a mea . . .

— Si ai reesitu . . .

— Da, — response amarita Panagia: Mahometu mi-ar fi datu Brus'a si Adrinapolea, déca i le ceream. Dar elu reu precepù intielesulu cuvinteloru mele, si crediendu, cá eu voiu fi indestulita cu umilirea fíei lui Davidu, dinsulu o dadù din despretiu supremu de muier Séganos-beyului . . . Mi-oferisem libertatea, viéti'a, spre a scapà pe Anna si n'am reesitu decâtu a-i face misielatatea si mai profunda. Am juratu lui El-Scheriff, cá i voiu aduce-o, si am aruncatu-o in bratiile unui servitoriu de ai lui Mahometu . . . Avui aparinti'a eroismului si-acum potu fi acusata de tradare . . . El-Scheriff nu me iubiá . . . Dinsulu me va urí si despretiui . . . Vedi Gurganu, trebuiú sè me lasi sè moru . . .

— Ba, — response negrulu, — cáci atunci, ne-sciindu, ce mi-ai spusu acum, mi-erá cu neputintia a conjurá catastrofe inca si mai mari, decâtu cele, de cari me vorbesci . . .

— Dar ce me mai póte atinge, dupa ce am perdutu amicéti'a si stim'a lui El-Scheriff? . . .

— Mórtea lui, — response Gurganu.

— Mórtea lui, mórtea lui El-Scheriff?! . . .

— Fara indoieála, de órece Mahometu acum cunosce complotulu.

— Ah! dreptu-ai Gurganu! dreptu-ai! Cátu trebuie sè-mi fii de devotatu, cá te ocupi cu veghiarea a supra lui! . . .

— Eu dorescu, cá sè traiesci, — response simplu gigantele.

— Ce sè facemu? — intrebà tiner'a féta.

(Va urmá)

Societatea pentru fondu de teatru romanu.

Adausu la actele adunării din Lugosiu.

Socóta

despre banii incursi la subscrisulu in favórea fondu-lui de teatru romanu, parte cá oferte benevole de la mai multi locuitori din comun'a Zorlentiu mare, parte pentru biletele de intrare la represintatiunea teatrala, data prin diletantii romani din Lugosiu in presér'a adunării generale a Societáti pentru fondu de teatru romanu, tinuta in Resitia in 3 octomvre 1875, — cum

si a speseloru cari s'au facutu in interessulu acelei adunări generale si cari s'au solvitu prin subscrisulu.

1. Precum se vede din list'a originala, sub I si cuvert'a sub II alaturata, de la mai multi locuitori din comun'a Zorlentiu mare s'a adunatu si prin judele comunalu Mihaiu Oresianu s'a tramisu subscrisului in bani gata 50 fl. 40 cr.

2. De la dlu A. Diaconoviciu, fostulu presiedinte alu comitetului de buna primire pentru adunarea din Resitia, am primitu 40 bilete de intrare la represintatiunea teatrala, spre a le impartii, respective vinde diregatorilor comunali din cerculu Resitiei.

Din aceste bilete:

a) am impartitu intre diregatorii comunali din cerculu Resitiei 38 drbe, pentru cari a incursu, precum aréta consemnarea nominala de sub III — 33 fl.

b) prin dlu Pavelu Popoviciu, adjunctu notarialu din Prebulu, am retramisu dlui A. Diaconoviciu 7 bilete de intrare.

3. Precum se vede din not'a de sub IV si din aclusele aceleia s'au spesatu in interessulu adunării generale 39 fl.

Vinitulu	83 fl. 40 cr.
Spesele	39 fl. — cr.

Subtragéndu din vinitu spesele remane 44 fl. 40 cr. in bani gata, la subscrisulu, — care suma se alaturá aici.

Inca se mai observéza, cumca despre sum'a de 20 fl. v. a. despre care se face amintire in list'a provocata sub I, cá si despre un'a suma care s'ar fi oferitu si subscrisu prin dlu Lazaru Tiapu preotu gr. or. din Zorlentiu mare, obligatiune nu s'a tramisu, dar nici sum'a aceea pana acuma nu s'a solvitu prin respectivulu oferitoriu.

Boccea montana in 4 oct. 1876.

Iuliu Petricu.

Aclusele acestei socoti :

I. List'a PS. domni si dómne, cari au binevoitu a intrá cá membrii in Societatea pentru fondu de teatru romanu la 1875 in Resitia : DD. Lazaru Tiapu 20 fl. cu obligatie, Isacu Hern 1 fl., Karl Reininger 40 cr., Isacu Atnagia 2 fl., Iacobu Dabiciu 2 fl., Mih. Oresan 4 fl., Martinu Bugariu, Vas. Puschu, D. Belu, P. Tiapu, A. Mesiu, G. Vernica, D. Brostia, I. Basiu, G. Ursu si W. Hern câte 2 fl., T. Fischer 1 fl., A. Weiss 1 fl. 50, A. Gemsl si P. Magetz câte 1 fl., M. Pustu, I. Bagin, D. Susuna, F. Bagin, M. Pescu, N. Magetz, D. Pustu, G. Lorenz, A. Susana, P. Milos, A. Mintra, F. Trutia, M. Goja, P. Mesiu, N. Goja, G. Trulia, V. Zura, I. Mesiu, I. Vetia, D. Gudia, G. Mesiu, S. Zura, D. Cioca, M. Busan, G. Vucu, M. Vucu — câte 50 cr., L. Beltza 1 fl., I. Mesiu, G. Mesiu, I. Labin, I. Oresianu, V. Meziu, T. Meziu, N. Oresan, A. Milos, N. Dimtza, G. Dimtia, P. Trutia, D. Veresian, N. Mesiu Parma, I. Isfan, N. Duranu, S. Duranu, N. Iofan, C. Iwan, I. Milos, P. Colozora, G. Dumcia, N. Vitia, M. Vucu, N. Dobranu, A. Guzin câte 50 cr. Sum'a totala 70 fl. 40 cr., cu obligati'a pe 6 luni in rate a solvi 20 fl., remanu bani gata 50 fl. 40 cr. Zorlentiulu mare in 4 oct. 1875. Mihaiu Oresianu jude.

II. O cuverta de epistola cu inscriptiunea : Spectaverulu Domnu D. Iuliu Petricu jude districtualu, presiedinte la teatru romanu, in Resitia, — porarita cu 50 fl. 40 cr.

III. Consemnarea nominala a aceluor individi, carora li s'a impartitu prin subscrisulu bilete de intrare la represintatiunea teatrala, data prin diletantii din Lugosiu, in favorulu fondului pentru teatru romanu, cu ocesiunea adunării generale a Societătii pentru fondu de teatru romanu, tinuta in Resitia in 3 oct. 1875, cum si a sumeloru de bani incurse pentru acele bilete : Petru Colosióra jude comunalu in Domanu, P. Zuiacu juratu comunalu in Domanu, I. Frantiu jude c. Tierova, V. Pena juratu Tierova, M. Martinea jude si C. Careba juratu in Colnicu, I. Stefanu jude si M. Juonu juratu in Monio, N. Oprea jude si S. Ciorogariu juratu in Ezeresiu, I. Peica juratu in Soceniu, F. Tempa jude si N. Minda juratu in Tirnova, D. Pecurariu jude si P. Madina juratu in Prebulu, M. Oresianu jude si Mart. Oresianu jude in Zorlentiu mare, A. Ivanu jude in Valeadeni, R. Frantiu econ. in Valeadeni, I. Persiu jude, A. Pervanu si I. Vacarescu jurati in Apadia, V. Bista jude, I. Janosieli si T. Chincea jurati in Delinesci, I. Ciumaga jude si P. Ogrin juratu in Cuptorea, S. Hollschwandner jude si I. Vladescu v. jude in Franzdorf, M. Dorcanu jude si Gligorie Janosielu juratu in Ohabitia, L. Scipióne jude si P. Udrea juratu in Soceniu, — toti câte 1 fl. Sum'a 33 fl. pentru 33 de bilete. Boccea mont. in 4 oct. 1876. Iuliu Petricu.

IV. Not'a speseloru cari s'an facutu in interessulu adunării generale a Societătii pentru fondu de teatru romanu, tinuta in Resitia in 3 oct. 1875 si s'au solvitu prin subscrisulu :

1. Pentru mai multe epistole convocátorie la o conferintia prealabila in caus'a tinendei adunării generale, s'a platitu postporto 1 fl. 55 cr.

2. Precum dovedescu aclusele de sub $\frac{1}{2}$ si $\frac{2}{2}$, standu in corespundintia telegrafica cu conducatoriulu capelei musicale din Lugosiu, pentru 3 telegrame s'a spesatu 2 fl. 25 cr.

3. Precum se pôte vedé din socotéla sub $\frac{3}{2}$ alaturata, am solvitu la ospetaria pentru mai multi membrii ai chorului din Lugosiu cina si cuvertele la banchetu, cum si alte beuturi, peste totu 24 fl. 12 cr.

4—5. Precum dovedescu recepissele postale de sub $\frac{4}{2}$ si $\frac{5}{2}$ s'a platitu postporto pentru dóue epistole catra redact. „Familiei“ — 30 cr.

6. La intreprinsurile cu cari am transportatu gratis music'a de la Lugosiu la Resitia si indereptu am cinstitu beutura, pentru care am solvitu la ospetari'a din Resitia 3 fl. 80 cr.

7. Pentru carausi s'a platitu la ospetaria 4 fl. 28 cr.

8. Pentru niste respunsuri telegrafice, cari s'au datu dlui avocatulu Harsianu si la altii, dintre cari unulu se alatura sub $\frac{6}{2}$ s'a solvitu taxe telegrafice, peste tóta 2 fl. 25 cr.

9. Pentru acoperirea speseloru postale avende cu tramiterea acestoru socoteli am retinutu 45 cr. Sum'a 39 fl.

Boccea mont. in 4 oct. 1876.

Iuliu Petricu.

Pentru conformitate

Iosifu Vulcanu
secretariulu Societătii.

S A L O N U.

Calindarulul septemanei.

Duminec'a 24-a dupa Rusalii, Evang. 9 Luca Cap. 12 st. 16-31.		
Dumin.	7 19	SS. 33 Mart. din Maletina si Par. Laz.
Luni	8 20	(†) Arch. Mihailu si Gavriilu.
Marti	9 21	S. S. Mart. Onisiforu si Porfiriu.
Mercuri	10 22	S. S. Ap. Olimp. Radion Erast. etc.
Joi	11 23	S. S. Mart. Mina, Victor si Vicent.
Vineri	12 24	Par. Ioan archiep. Alecsandriei.
Samb.	13 25	Sf. Par. Ioan Chrisostomulu.

Din Maramuresiu.

Salutare, domnule redactoru, de aici de la miédia-nópte, unde

Mii venturi degerate omoru mandrele flori,
Cá negrele pecate pe bietii muritori!

Unde inse gerulu cruđu nu vestediesce ieder'a in codrii pe stance si in campii nefructifere, ci ea vegetéza, si-conserva colórea in tóte anutimpurile, colóre care e a sperantiei.

Acésta planta sémena multu sortii Romanului din partile nóstre.

Vinu acum a vorbí din asta parte a Carpatiloru, si a spune celoralalti frati, cari nu sciu de noi, sè scia si ei, cá si p'aice traiescu frati de unu sange, si cá in butulu tuturoru necasuriloru, intrigeloru si asupriiloru, noi n'amú muritu inca, ci traimu, luptámú si sperámú in florirea unui viitoru frumosu, cá fratii nostri din alte parti.

Vediendu, cá nu vi s'a raportatu inca mai nimica din viéti'a sociala a Romaniloru din Maramuresiu si Satmaru, permiteti-mi cá din candu in candu sè potú usá de ospitalitatea acestoru colóne.

Inca in 6 augustu a. c. junimea romana din Maramuresiu, voindu a-si face o di de bucuria si de serbatóre, intre o mia de suferintie, s'a adunatu din tóte partile, insprati de geniulu bunu alu insufetirii si de simtiulu fratietátii, la o petrecere de véra in Strimtura, unde si-a petrecutu asiá, precum póte Romanulu sub inspectiunea celoru ce ne domnescu, — dicu sub inspectiune, pentru cá acésta petrecere intru adeveru a fostu pusu sub cea mai atenta supraveghiere.

Cáte-va dile inainte de petrecerera amintita, dupa ce invitárele s'a espedatu, de odata se ivira o multime de sgomote in tóte cercurile, cá petrecerea nóstra nu se va puté tiné, pentru cá acolo se voru inscená intemplári nepermesse de legea unгурésca, cá noi tindemu a esecuti nu sciu ce intentiuni politice etc. Tóte aceste s'au scornitu cu intentiunea, cá publiculu sè se instraineze si nimene sè nu cuteze a merge la petrecerea nóstra sociala, si astu-felu sè nu se póta realisé bucuri'a nóstra.

Dar insedaru! In butulu tuturoru intrigeloru si inficáriloru, — in bututu tuturoru greutátiloru unei caletorii printre munti, a vinitu unu numeru fórte frumosu de óspeti din Marmati'a, Transilvani'a, Chioru, Satumare, Ugocia si Beregu.

Petrecerea a fostu fórte viala. Intre dantiurile romanesci, classiculu „calusieru,” jocatu in costumu poporalu, a facutu unu efectu grandiosu.

Dintre damele romane din aceste parti ne onorara cu presinti'a loru domnisiórele: Cornelia Ratiu, Luisa Popu, Maria Popu, Aurelia Hubanu, N. Kökényesdi, Caracioni, Hodoiu, Popu etc.

In pausa venerabilulu preotu B. Caracioni felicitá pe arangiatori si salutá pe óspeti, prin o cuventare bine simtita.

Cu asta ocaziune trebue s'aducemu tributulu recunoscintiei nóstre, binemeritatulu nostru barbatu, dlui Aloisiu Wlad de Seliste, pentru suprindearea ce ni-a facutu, tramitiendu-ni unu donu frumosu, dóue granate pretióse, pentru a se sortiá prin arangiatori in folosulu Societátii nóstre de lectura, spre care scopu s'a destinatu si vinitulu acestei petreceri.

La 22 septemvre avuramu alta petrecere, de astadata in comitatulu Satmaru, in sal'a báiloru de la Bicsadu, arangiata de clericii gherlani in favorulu gimnasialulu romanu proiectatu la Seini in Satmaru.

Acestu balu inca a reesitu fórte bine, si suvenirea lui s'a dusu in tóte partile prin óspetii cari au participatu.

Dintre damele cari au luatú parte voiu amintí pe domnisiórele: Luisa Damianu, Lucretia Vulturú, Vilma Chisíu, N. Orosu, Maria Oprisiu, Luisa Popu, Babiciu etc.

In pausa teologulu absolutu de Gherla, dlu Georgiu Balintu tinú o vorbire, care fu intimpinata de aplause vii.

Onóre tineriloru cari au arangiatu aceste petreceri, cáci prin ele s'a mai stirnitú spiritulu nostru nationalu amortitu!

Zorila.

CE E NOU?

Constantinu Xenocratu, unu proprietariu mare, a muritu de curendu la Bucuresci. Prin testamentulu seu patrioticu, dinsulu a fondatu in capital'a Romaniei unu spitalu nou cu 32 paturi, care se va uumi: „Spitalulu fratiloru Xenocrati.”

Statu'a lui Schiller s'a desvelitu cu mare pompa in Viena la 9 nov. Acésta statuá a constatu 101,500 fl.

○ **scena cutrieratóre** s'a petrecutu de curendu pe calea ferata unгурésca de statu. O betrana caletoriá cu dóue nepóte ale sale. Abiá esi trenulu din gar'a de la Füzes-Gyarmat, betran'a scóte unu tipetu infioratoru si cadiú lasinata. Caletorii privira intr'acolo si vediura cu gróza, cá conductorulu a uitatu sè incuie usi'a cupeului, si copil'a cea mai mica, in vésta de 7 ani, uitandu-se pe ferést'a, de care se radiemá, cadiú afara. Caletorii abiá si-venira in ori din spaim'a loru, candu betran'a si-reviní in simtiri, se uitá in giuru de sine si sarí afara pe usi'a deschisa. Unu timpu ea se tinú de usia, apoi alunecá josu pe pamentu si se perdú din vederea caletoriloru. Copilit'a cealalta, care erá cam de 10 ani, vediendu-se singura, sarí si ea indata din cupeu, fara s'ó fi pututu oprí cine-va. Inse, ce norocire, ea scapá frumosu. In momentulu urmatoru deja stetea in picióre. In urmarea sgomotulu conductorulu oprí trenulu, si caletorii gasira betran'a dimpreuna cu nepótele sale, la unu pazitoru, imbra-

tisiandu-se si scutite de vr'o nenorocire mai mare. De aice incolo ele caletorira in cupeu separat.

Cris'a orientale. Cele siese puteri mari europene voru tiené sub restimpulu de armistitiu o conferintia, — precum se crede la Constantinopole, — in carea se va incercá inca odata complanarea afaceriloru pe cale diplomatica. Tiarulu Russiei in manifestulu seu tienutu de cu rendu in Moscú'a amenintia cu intrevinere armata déca in conferinti'a ce se va tiené nu se voru primi eonditiunile facute de Russi'a pentru ameliorarea stării crestiniloru din imperiulu otomanu. Presedintele consiliulu de ministrii alu Angliei s'a pronunsiat dilele trecute, cá Angli'a va aperi in casu de lipsa cu putere armata independinti'a si integritatea imperiulu turcescu. -- Scirile mai nóue anuncia despre mobilisarea armatei rusesci. Romani'a si Grecia asemine se inarmadia. Ministrulu de resbelu alu Romaniei i s'a votatu patru m.lione franci pentru completarea armaturei.

Imperatuln Russiei, in manifestulu seu facutu in Moscú'a dice, ca : montenegrinii cá totu-de-un'a asiá si in resbelulu de acum'a s'au portatu eroicesce, acéstá in sa nu se pote afirmá si despre serbi, desí in sirulu loru si-au versatu sangele multi voluntari rusi. Nu este destulu, cá serbii au suferitu atâte calamitatu in resbelulu presinte, ci mai vine si protectorulu loru, cá sè-i batjocoreasca intr'unu modu atátu de necrutatoriu. Se adeversce si asupr'a serbiloru proverbialu : „Vae victis!“ vai celoru iavinsi!

Din Maramuresiu ni se scrie cá la 27 oct. tindu-se unu venatu mare, s'au puscatu 6 ursi langa comun'a Bocice. Numerulu ursiloru urmariti de cani a fostu 11. Daun'a causata de aceste animale pe acolo e fórte mare.

In giurulu Timisorii cerculeza multe bancnote false de 5 fl., care inse se potu pré usioru cunoste.

Unu englesu, corespundintele diuariulu „Daily News,“ a patitu-o! Dinsulu a voitu sè espedeze unu telegramu din Cubinu (Banatu) la diuariulu seu, inse ungurii — cari acuma in totu loculu paru a vedé câte unu spionu rusescu — l'au arestatu.

Din Desiu se scrie, cá pe acolo se asiéza fórte multi jidani veniti de prin Galiti'a, Bucovin'a si Romani'a. Dinsii ocupa tóte ramurile mai fructifere industriale, dar mai alesu traiescu din usuraria.

Celu d'antáiu parlamentu turcescu se va intruni la 13 decemvre viitoriu in Constantinopole. Acest'a va stá din dóue camere. Membrii celei d'antáiu voru fi alesi de poporatiune, de ori ce nationalitate, numerulu acestora este celu putinu 120; membrii celei d'a dóu'a voru fi numiti de guvern, numerulu loru va fi celu multu 50. Diregatorii nu voru puté fi deputati.

In Oradeamare unu tineru s'a remasitu, cá va bé patru butelii de vinu. A si beutu. Dar acuma e fórte bolnavu.

Biserica si scola.

Maj. Sa regele a daruitu 300 fl. pentru edificarea bisericei gr. or. romane din comun'a Borloveni, comitatulu Severinu.

Sinodulu Romaniei s'a deschisu la 2 nov. in Bucuresci.

Dlu Hasdeu, dupa invitatiunea ministeriulu instructiunii publice din Romani'a, a reinceptu cur-

sulu de filologia comparativa la facultatea de litere din Bucuresci.

Societati si institute.

Societatea academica romana din Bucuresci publica urmatóriele premie :

I. Premie privitórie la filologia si literatura.

1. **Premiulu Zappa,** pentru cea mai buna traducere din : a) Titus Livius, liber XXI, cap. 1. pana la 23 inclusiv. b) Plutarchus. Vita Sullae. Cap. XV pana la XXII. Terminulu e 15 augustu 1877; premiulu pentru 20 pagine e de lei noi 120. Celu ce va obtiné premiulu, va fi insarcinatu de Societate a face traducerea autorulu intregu, cu premiulu ficsatu de lei noi 120.

2. **Premiulu Nasturelu,** a supra tesei urmatórie : „Studiu a supra produceriloru literare in limb'a romana din epoc'a lui Mateiu Besarabu (1633—1654), in care se voru avé in vedere atátu documentele oficiale si particulare in limb'a romana in acea epoca, cátu si carti traduse si tiparite romanesci pe atunci, precum si ori ce elemente literare relative la miscarea culturei romane in acelu periodu, se va studiá cu o speciala atentiune viéti'a si activitatea literaria a eruditulu mare logofetu alu tierii din acelu timpu Udriste (Orsetu séu Uriilu) Nasturelu din Heresci, cumnatu alu lui Mateiu voda si strabunu alu stralucitulu nostru donatoru.“ Marimea lucrării va fi de 10—15 cóle, terminulu presintării 14 augustu 1879, premiulu de lei 5000.

3. **Premiulu Zappa,** pentru cea mai buna lucrare a supra : formatiunii cuvintelor in limb'a romana prin derivatiune si compositiune. Marimea va fi de 15—20 cóle, terminulu 30 iuliu 1877, premiulu de lei 2500.

II. Premie privitórie la istori'a si sciintiele politice si morale.

4. **Premiulu Cuza** a supra teme : „Istori'a petrecerii Romaniloru din Daci'a lui Traianu, de la Aurelianu pana la 1300.“ Marimea lucrării de 10—15 cóle, terminulu 15 augustu 1878, premiulu de lei 3000.

5. **Premiulu Odobescu** pentru cea mai buna lucrare a supra originii Daciloru. Marimea lucrării cam de 200 pagine, terminulu 30 iuliu 1877, premiulu de lei 2500.

6. **Premiulu Nasturelu** a supra teme urmatórie : „Tieranulu romanu. Disertatiune a supra stării sale morale, sociale, economice si politice in trecut si in presinte, in principatulu Romaniei.“ Marimea lucrării de 10—15 cóle, terminulu 14 augustu 1879, premiulu de lei 5000.

III. Premie privitórie la sciintiele naturale.

Din fondulu A. Fetu si din economiile Societátii :

7. Unu premiu de 5000 lei pentru confectionarea celei mai bune charte geologice a dóue judetie ale Romaniei, din cari unulu dincoce si altulu dincolo de Milcovu.

8. Unu premiu de 3000 lei pentru studiulu geologicu, chimicu si economicu alu principaliloru localitati, unde se afla petroleu si carbuni fosili, in judetiile Prahova si Dimbovitia.

9. Unu premiu de 2000 lei pentru studiarea si analisarea apelor din fótane ale tierii. Terminulu

pentru fîa-care din aceste trei lucrări din urma e 15 augustu 1878.

Programele acestor concursuri se pot afla la delegatiunea Societății în Bucuresci.

În ședințele Societății „Petru Maior” a tinerimei române din Budapesta s'a cetit următoarele disertațiuni: „Rousseau și ideile lui pedagogice” de L. Petroviciu, stud. filos.; „Vinul ars și veninul”, cu referința la poporul muncitoriu român de I. Pinea, stud. med. — Cu rîndu va eși de sub tipar un raport general despre activitatea Societății din anul trecut, carele va cuprinde pe scurt și istoria Societății de la înființarea ei pînă la finea anului școlastic trecut. Autoriul acestui raport este stud. techn. Petru Iliesiu, membru și fostu secretariu al Societății.

Literatura.

Din „Buletinul societății geografice române” au aparut Nr. 7 și 8 pe iuliu și august, și contine lucrări de dnii C. Barozzi Capitaneanu, dr. Branza, Gr. I. Olanescu.

Industria și comerțu.

La Paris o mie și jumătate de oameni traiescu din compunerea cununilor pentru morminte.

Esposițiune din Philadelphia s'a închis la 16 l. c. cu unu deficitu colosalu. Americanii gîndira, că europenii voru cercetă în numeru foarte mare această esposițiune, înse europenii — n'au bani.

Pentru esposițiunea unversala din Paris se și facu pregătiri în mai multe țeri. Principele de Wales a primitu presedinția secțiunii englese, Rusia, de și încurcătă cu Turci'a, totuși a numitu deja pe comissarii sei. În Danimarca entuziasmulu e mare. Statele unite voiescu să facă pregătiri gigantice, Spania, Oland'a, Elveti'a, Italia, Grecia au începutu și ele a lucră, Austro-Ungaria a intrunitu camerele de comerțu, spre a discută cestiunea.

Tribunale.

Dobosiu, cunoscutulu capu de lotrii, despre care în anul trecut s'a scris multu în diuarie, în sfîrsitu și-a capetatu resplăt'a. Dilele trecute s'a pertractatu la tribunalulu supremu processulu lui și alu șociloru. Iuon Blaga, condamnatu prin forurile inferioare la mörte, fu judecatu la 20 ani; Dobosiu, pe care tabl'a reg. l'a condamnatu la 20 ani, fu judecatu la 18, și Katona Gábor, în locu de 15 ani, fu condamnatu la 12. Amant'a lui Dobosiu, Ioana Turcsányi, fu achitată.

Suvenirea mortiloru.

Anna Miculescu nasc. Ratiu de Caransebesiu, bun'a bland'a și evlavios'a șocia a parintelui parocu român din Pesta, Ioanichiu Miculescu, a repausatu la 5 nov. și s'a înmormentatu la 7 aceleia-si luni în Budapesta cu mare pompa și gelita de toti căți o cunoscura. A traitu 49 de ani. Fîa-i țierin'a usiöra!

Ghicitura de șemne

de Iulia Moldovanu.

Șa, || „, : X—o), || „, : X—o), le i, = e
X || „) = e* e X i !, * || i . : i? „ = e,

|| e-a . e? !oi * e ? „, : e) â . „, !

|| â li? ó) 'a le ? = a * ? i) e,

* * a || e . „, || eá le ! espa) = i) e,

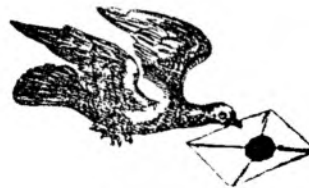
X i le ? o, ? e' ? X =) ai? a . : u.

Deslegarea ghiciturii numerice din nr. 38 :

„Să traiesca Domnitoriulu Carolu!”

Bine au deslegatu-o dómnele și domisióarele: Emilia P. Popoviciu, Elena Adamoviciu, Augusta de Misiciu n. Serbu, Iuliana Savescu, Elena Velovanu, Amalia Popescu, Nina Alesandrescu, Eufrosina Popu, Maria Popescu, Aurelia Dimbanu, Zoe Lipovanu, Agaftia Micsiunescu, Iulia Moldovanu, Teresia Popu.

Post'a Redacțiunii.

Dnii T. M. în Valeni. Ne rogăm u și de alta-data, înse nu asiá tardiu că și acuma!

Dnii A. M. în Culciu. Vam u înștiințiatu în epistola particulară. Credem u că ati primitu-o.

Dnii M. P. în Valea mare. Am u dispusu îndatu, încátu a fostu cu putință.

Lectura pentru șerile de erna!

Indemnatu de încuragiarea cu care onorab. publicu a binevoitu să întîmpine încercarea mea a dónu'a de romanu originalu intitulatu :

„Ranele Natiunii :“

am onóre să aduc u la cunoștința publică, că — la dorința exprimată din mai multe parti — am dispusu, că acestu opu să se retiparésca din „Familia”, unde a aparut pentru prim'a-óra.

Lucrarea întréga, continendu trei tomuri, va eși la 1 dec. a. c., și va constá — dimpreuna cu portulu postalu — 2 fl.

Cei ce dorescu să aiba acestu romanu, binevoiesca a se adresá la redacțiunea „Familiei” în Budapesta, — tramitendu pretiulu înainte, séu deobligandu-se a-lu plati la primirea cartiloru, — în casulu din urma înse portulu postalu se va plati de catra abonanti.

Rogu pe cetitorii acestei foi, să spriginésca această nouă întreprindere a mea, adunandu cătu de multi abonanti pentru acestu romanu!

De la această spriginire va atérná să mai scriu și alte romanuri, séu să me retragu de pe acestu terenu, pe care avem u încă atât u de putine produse, și unde asiú lucră cu asiá multa placere.

Budapesta 3 noevmre 1876.

Iosifu Vulcanu

Proprietariu, redactoru respundietoriu și editoriu : IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi în Pest'a. 1876. Calea țierei nr. 39.